

MĚSTSKÝ ÚŘAD VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

ODBOR ŠKOLSTVÍ, KULTURY A SPORTU

Soudní 1221 • 757 38 Valašské Meziříčí

Spis. značka: SZ MěÚVM 61206/2015
Číslo jednací: MěÚVM 09986/2016
Vyřizuje / linka: Bc. Zajíc / 571 674 654
Datum vyhotovení: 25.02.2016

Město Valašské Meziříčí
Náměstí 7
757 01 Valašské Meziříčí

Zast. Ing. Stanislava Šnajdrová
vedoucí odboru školství, kultury a sportu
Městského úřadu Valašské Meziříčí

Rozhodnutí

Městský úřad Valašské Meziříčí, odbor školství, kultury a sportu, (dále jen: „správní orgán“) jako příslušný správní orgán podle ust. § 29 odst. 2 písm. b) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen: „zákon o státní památkové péči“) a jako místně příslušný správní orgán dle ust. § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen: „správní řád“), vydává v souladu s ust. § 14 odst. 1 a § 44a odst. 3 zákona o státní památkové péči a podle ust. § 9 odst. 4 vyhlášky Ministerstva kultury ČR č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon o státní památkové péči (dále jen: „vyhláška k provedení zákona o státní památkové péči“) k žádosti Města Valašského Meziříčí, se sídlem Náměstí 7, 757 01 Valašské Meziříčí, IČ: 00304387, (dále jen: „žadatel“) o vydání závazného stanoviska ze dne 03.12.2016 ve věci **„Restaurování nástěnných maleb v kapli Smrtných úzkostí Ježíše Krista, zámek Žerotínů Valašské Meziříčí“** toto

závazné stanovisko:

Výrok I :

Záměr restaurování odkrytých barokních nástěnných maleb, které jsou dílem výtvarného umění ve smyslu ust. § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, na stěnách kaple Smrtných úzkostí Ježíše Krista v jižním křídle zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí, budova č.p. 183 na parc. č. 150, k.ú. Valašské Meziříčí-město, podle předloženého restaurátorského záměru nazvaného **„RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÝCH MALEB, Kaple Smrtných úzkostí Ježíše Krista, Zámek Žerotínů, Valašské Meziříčí“** vypracoval *Oldřich Němec, Sokolská 555, Cheb, datum: prosinec 2015, spočívající v:*

- písemné a fotografické dokumentaci stavu po celoplošném odkryvu,
- doplnění laboratorního průzkumu pigmentů (vzorky nebudou odebírány z obličejových partií maleb),
- celkové konsolidaci, fixáži a hloubkové injektáži, sejmutí provizorních přelepů a zajištění z předchozích odkryvů, v případě nutnosti provedení transferů zcela uvolněných partií omítek s původní barokní výzdobou,
- technologické přestávce nezbytné pro působení fixáže a uvolnění nečistot,
- zkouškách rozpustnosti nečistot, případných přemaleb a vápenných zákalů,
- opakovaném postupném zeslabování vrstvy povrchových nečistot, přemaleb a zákalů,
- eliminaci výkvětů solí, plísní, mechů, probarvených a zakalených míst,
- provedení opětovných fixází po každém čištění s následnou technologickou pauzou pro konsolidaci barevných a podkladových vrstev,

- odstranění starých nevhodných tmelů a výsprav,
- hloubkovém tmelení, doplnění větších plomb omítek, osazení transferovaných částí malby,
- dočištění barevné vrstvy s následnou fixací,
- jemném dotmelení defektů čistě vápenným štukem,
- ochranné fixaci barevné vrstvy a izolaci tmelů,
- provedení retuší maleb,
- závěrečné konzervační fixaci s přídavkem desinfekce

je v souladu s ust. § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči z hlediska zájmů státní památkové péče **přípustné realizovat za těchto podmínek:**

1. Odkryté sinopie budou přiznány a prezentovány.
2. V místech s chybějící originální malbou včetně podkladových sinopií bude provedena scelující retuš v „neutrálním“ tónu, jehož odstín bude upřesněn na kontrolním dni v součinnosti se zástupci SPP.
3. Žadatel zajistí zpracování restaurátorské zprávy o provedení celoplošného odkryvu barokní freskové výzdoby a odevzdá jedno její vyhotovení Národnímu památkovému ústavu, územnímu odbornému pracovišti v Kroměříži, ve lhůtě do 30 dnů od ukončení prací.

Výrok II :

Záměr obnovy nástropních maleb na klenbě kaple Smrtelných úzkostí Ježíše Krista v jižním křídle zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí, budova č.p. 183 na parc. č. 150, k.ú. Valašské Meziříčí-město, podle předloženého restaurátorského záměru nazvaného „RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÝCH MALEB, Kaple *Smrtelných úzkostí Ježíše Krista, Zámek Žerotínů, Valašské Meziříčí*“ vypracoval Oldřich Němec, Sokolská 555, Cheb, datum: prosinec 2015, je v souladu s ust. § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči z hlediska zájmů státní památkové péče **přípustné připravovat a pro jeho další přípravu se stanoví tato podmínka:**

1. Žadatel zajistí vypracování výtvarného návrhu řešení klenby a vyžádá si k němu závazné stanovisko správního orgánu.

Odůvodnění:

Dne 03.12.2015 byla správnímu orgánu žadatelem zastoupeným Ing. Stanislavou Šnajdrovou, vedoucí odboru školství, kultury a sportu, podána žádost o vydání závazného stanoviska k plánovanému záměru provedení restaurování odkrytých nástěnných maleb kapli v jižním křídle zámku Žerotínů, podle přiloženého restaurátorského záměru označeného „RESTAUROVÁNÍ NÁSTĚNNÝCH MALEB, Kaple *Smrtelných úzkostí Ježíše Krista, Zámek Žerotínů, Valašské Meziříčí*“ vypracoval Oldřich Němec, Sokolská 555, Cheb, datum: prosinec 2015. Předložený restaurátorský záměr obsahuje průvodní a technickou zprávu (A.1. Identifikační údaje stavebníka a stavby, A.2. Popis stávajícího stavu a A.3. Technické řešení). Přílohou je Fotogrammetrické zaměření stěn kaple -Ing. Jiří Vidman, listopad 2013 a dobové fotografie interiéru kaple z 1. poloviny 20. Století.

Podle záměru má být restaurátorský zásah realizován ve čtyřech etapách. (1.etapa - jižní stěna, 2. etapa - západní stěna, 3.etapa - severní stěna a 4. etapa – východní stěna + nástropní malba.

Práce v rámci jednotlivých etap budou probíhat v v tom to rozsahu:

1. Písemná a fotografická dokumentace stavu po přerušení prací v roce 2013, kdy byly malby celoplošně odkryty v přiloženém a razantním osvětlení (příp. doplnění o snímky v UV luminiscenci a makrofotografie).

2. Doplnění laboratorního průzkumu pigmentů D. Pechové ze 7.11.2011 s určením Sadlerovy palety, stratigrafie a dle potřeby zjištění pojidla originálu a přemaleb. Vzorky nebudou odebírány z obličejových partií maleb, v případě potřeby odebrání vzorků inkarnátů je nezbytné volit jiné části těla (paže apod.)
3. Stanovení stupně kohese omítkových a barevných vrstev, důkladná celková konsolidace fixází a hloubkovou injektáží, sejmutí provizorních přelepů a zajištění z předchozích odkryvů, v případě nutnosti provedení transferů zcela uvolněných partií omítek s původní barokní výzdobou.
4. Technologická přestávka nezbytná pro působení fixáže a uvolnění nečistot.
5. Zkoušky rozpustnosti nečistot, případných přemaleb a vápenných zákalů.
6. Opakované postupné zeslabování vrstvy povrchových nečistot, přemaleb a zákalů.
7. Eliminace výkvětů solí, plísní, mechů, probarvených a zakalených míst způsobených dlouhodobým překrytím různorodě prodyšných vrstev v minulosti.
8. Po každém čištění opětovná fixáž s následnou technologickou pauzou pro konsolidaci barevných a podkladových vrstev. Pozvolný systém opakovaných fixází umožňuje navrátit fresce původní průzračnou barevnost originálu a šetrně odstranit silné nánosy nečistot tak, aby optické scelení bylo možno provést jen velmi zdrženlivou, na skutečné defekty cílenou retuší. Tento náročnější postup čištění barokní fresky vylučuje jak její poškození, tak nutnost často praktikovaného sjednocení lavírkami až celoplošnými přemalbami nedočištěných či narušených ploch.
9. Odstranění starých nevhodných tmelů a výprav.
10. Hloubkové tmelení, doplnění větších plomb omítek, osazení transferovaných částí malby.
11. Dočištění barevné vrstvy s následnou fixází.
12. Jemné dotmelení defektů čistě vápenným štukem se zřetelem k charakteru původní omítky, výběr zrna a barevnosti písku bude pečlivě zvolen a vyzkoušen tak, aby se nově doplněné plochy a drobné defekty co nejvíce přizpůsobily barvě originálního intonaka. V partiích s odkrytými sinopiemi bude rozsah a způsob tmelení konzultován se zástupci NPÚ, bude zvážena i jejich prezentace.
13. Technologická pauza pro vyžrání vápenných tmelů bude využita k precizaci míry retuší odbornými konzultacemi.
14. Ochranná fixáž barevné vrstvy a izolace tmelů.
15. Míra retuší a sjednocení velkých plomb bude postupně tříbena již v průběhu čištění originální fresky a zejména po optickém zklidnění, které přinese již dobře zvolená struktura a barevnost štku velkých plomb. Při retuších bude prioritou maximální a čistá prezentace dochované Sadlerovy fresky bez sporných rekonstrukcí. Při zklidňování rušivých defektů bude započato v partiích průkazných a restaurovatelných, zapojení ploch s absencí maleb bude upřesňováno při opakovaných konzultacích se zástupci NPÚ a dalšími přizvanými odborníky v průběhu celého restaurování.
16. Závěrečná konzervační fixáž s přidavkem desinfekce.

V rámci závěrečné čtvrté etapy je uvažováno také s rekonstrukcí nástropní malby. Klenba je v současnosti připravena pro nanesení intonaka a klasickou barokní fresco-secco techniku malby čistými přírodními pigmenty do mokrého vápenného podkladu s následným dokončením v secco. Možnost rekonstrukce nástropní fresky podle dochované dokumentace je nutno zvážit až v kontextu s výsledným výtvarným pojetím stěn kaple. Bude-li v průběhu restaurování akcentován spíše konzervátorský přístup s minimem rekonstrukcí, byla by rekonstrukce fresky patrně anachronismem. Rozsah, výtvarné řešení a technologie případné rekonstrukce nástropní fresky budou určeny na základě odborného konsensu samostatným restaurátorským záměrem, který bude předložen správním orgánům státní památkové péče k posouzení a vydání nového závazného stanoviska.

Předmětný objekt je součástí nemovité kulturní památky Zámek Žerotínů s areálem, číslo rejst. ÚSKP 40905/8-323, a nachází se na území Městské památkové zóny Valašské Meziříčí, prohlášené vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny ze dne 10. 09. 1992. Hmotá trojkřídlého objektu zámku Žerotínů byla vybudována v průběhu 16. století a upravována v 17. století. Dnešní podobu dostal objekt ve 2. polovině 18. století. Následující stavební úpravy již nerozvíjely architekturu objektu a byly jen utilitárními úpravami. Objekt prošel v 90. letech minulého století rekonstrukcí, při níž byla sedlová střecha pocházející ze 2. poloviny 19. století nahrazena mansardovou střechou odkazující na původní provedení střešní konstrukce ze 2. poloviny 18. století.

Zámecká kaple zasvěcená Smrtelným úzkostem Ježíše Krista byla vybudována v rizalitu přistavěném k nádvořímu průčelí jižního křídla zámku asi ve 20. letech 18. století. Stavbu panské oratoře datuje dendrochronologický průzkum k roku 1765 a toho roku také majitel zámku požádal konzistoř o souhlas ke sloužení mší v kapli. Zřejmě v roce 1765 byla kaple opatřena freskovou výmalbou, kterou provedl významný malíř moravského baroka J. I. Sadler. Kaple v prakticky nezměněné podobě přetrvala až do 20. let 20. století. Tehdy byl zámek sloužící od poloviny 19. století jako ženská trestnice upravován pro důstojnickou školu a v rámci těchto úprav byla kaple zrušena – byla stržena klenba a do jejího prostoru vloženo dvouramenné betonové schodiště s teracovým povrchem a nástěnné malby překryty vrstvou štuky.

V minulých letech byla dokončena stavební obnova kaple a celoplošný odkryv nástěnných maleb.

Správní orgán si vyžádal k předloženému záměru v souladu s ust. § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči písemné vyjádření k plánovanému záměru od Národního památkového ústavu, územní odborné pracoviště v Kroměříži. (dále jen: „odborná organizace státní památkové péče“) Odborná organizace státní památkové péče ve svém odborném vyjádření č.j. NPU-373/2571/2016 ze dne 18.02.2016 uvádí, že navrhované práce lze dle předloženého záměru realizovat pokud budou dodrženy následující podmínky:

1. Práce budou provedeny držitelem povolení MK ČR s danou specifikací pro restaurování nástěnných maleb.
2. Odkryté sinopis budou přiznány a prezentovány.
3. V místech s chybějící originální malbou včetně podkladových sinopií bude provedena pouze scelující retuš v „neutrálním“ tónu, jehož odstín bude upřesněn na kontrolním dni v součinnosti se zástupci SPP.
4. Bude vypracován výtvarný návrh řešení klenby, který bude předložen ke schválení zástupcům SPP. S ohledem na torzální stav dochování barokních maleb doporučujeme jako vhodný způsob formou lineárních sinovi iluzivní architektury.
5. Po ukončení restaurátorských prací bude v rámci předávacího řízení zástupci NPÚ ÚOP v Kroměříži, nejpozději však do měsíce po ukončení prací, odevzdán jeden exemplář závěrečné restaurátorské zprávy, a to minimálně v rozsahu a struktuře předepsané vyhláškou č. 66/1988 Sb.

Správní orgán po posouzení předložené žádosti a restaurátorského záměru dospěl k závěru, že restaurátorské práce popsané v záměru je nezbytné posuzovat odděleně a to jednak restaurování dochovaných maleb na stěnách a samostatně pak obnovu maleb na nově vybudované klenbě. Zatímco první práce jsou v záměru popsány v míře dostatečné pro posouzení záměru, obnova klenby je specifikována jen obecně a je navrhováno variantní řešení. Jeho výběr má být proveden podle výsledku restaurování stěn. Správní orgán proto rozdělil výrok rozhodnutí do dvou částí.

První výrok se týká restaurování nástěnných maleb. Záměr je podle posouzení správního orgánu přípustné realizovat. Správní orgán stanovil pro realizaci záměru dvě podmínky. První podmínkou je prezentování odkrytých sinopií. Ty jsou odhaleny na několika místech po odpadnutí intonaca. Sinopie představují vzácný doklad dokumentující technologii vzniku díla. Jejich prezentování jako autentického prvku je tedy možné považovat za vhodnější, než jejich překrytí současnou malbou. V další podmínce se stanoví, aby v místech s chybějícími omítkami byla prováděna pouze zcelující retuš. Zcelující retuš by měla pomoci vnímat výmalbu

kaple jako výtvarný celek, neměla by však bránit odlišení původních částí výmalby a novodobých restaurátorských zásahů.

V bodě č. 3 je uložena žadateli povinnost zajistit vypracování restaurátorské zprávy a odevzdat jedno její vyhotovení Národnímu památkovému ústavu, územnímu odbornému pracovišti v Kroměříži ve lhůtě 30 dnů od ukončení prací. Podmínka je v souladu s ust. § 10 odst. 3 písm. c) vyhlášky k provedení zákona o státní památkové péči, jež umožňuje v závazném stanovisku uložit vyhotovení závěrečné restaurátorské zprávy, která bude předána odborné organizaci. Správní orgán nestanovil, jak má být restaurátorská zpráva zpracována. Ust. § 10 odst. 4 vyhlášky k provedení zákona o státní památkové péči stanoví v bodech a) až h) jaké části má zpráva obsahovat. Ust. § 14 odst. 9 pak vlastníkově kulturní památky ukládá povinnost odevzdat odborné organizaci státní památkové péče na její žádost jedno vyhotovení dokumentace. Správní orgán nestanovil povinnost provést při ukončení akce komisionální předávací řízení. Správní orgán se domnívá, že by takovou podmínkou stanovil žadateli povinnost nad rámec zákona. Lhůtu správní orgán stanovil, aby bylo opatření vymahatelné a to takovou, která je přiměřená náročnosti úkonu, jenž má být proveden.

Správní orgán nestanovil v podmínkách výrokové části, že práce provede osoba s příslušným oprávněním MK ČR, jak to uvádí ve svém vyjádření odborná organizace státní památkové péče, protože tato povinnost je uložena zákonem (ust. § 14 odst. 8 zák. o státní památkové péči) a jako podmínka by byla tudíž nadbytečná.

Druhý výrok se týká záměru obnovy nástropních maleb na klenbě kaple. Předložený záměr tyto práce blíže nespecifikuje a zvolení způsobu pojednání plochy odkládá až po výsledném výtvarném pojetí stěn kaple. Na základě takto zpracovaného záměru nelze záměr realizovat, ale pouze připravovat. Správní orgán proto stanovil v souladu s odborným vyjádřením odborné organizace státní památkové péče podmínku, aby žadatel zajistil vypracování výtvarného návrhu řešení klenby a vyžádal si k němu závazné stanovisko správního orgánu.

UPOZORNĚNÍ: Nástěnné malby v bývalé kapli Smrtných úzkostí Ježíše Krista v jižním křídle zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí jsou dílem výtvarného umění ve smyslu ust. § 14 odst. 8 zákona o státní památkové péči a práce na nich smí provádět pouze fyzická osoba na základě příslušného povolení vydaného Ministerstvem kultury podle ust. § 14a zákona o státní památkové péči.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí mohou podat účastníci řízení odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému úřadu Zlínského kraje s uvedením rozsahu, v jakém je rozhodnutí napadáno, v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo. Odvolání se podává u Městského úřadu Valašské Meziříčí, odboru školství, kultury a sportu, s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník řízení dostal jeden stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřípustné.

otisk úředního razítka

Bc. Petr Zajíc
referent památkové péče

Na vědomí:
Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Kroměříži